
туристичних ризиків.

Література:

1. Задворний С. Креативні індустрії крізь призму конструювання територіальної ідентичності: децентралізаційний контекст // Суспільна географія і картографія: наукова спадщина та сучасні українознавчі студії : матеріали Всеукраїнського наукового онлайн-семінару з участю закордонних учених, присвяченого 120-літтю від народження професора Володимира Кубійовича (1900–1985) (Україна, м. Львів, 17 грудня 2020 р.). Львів : Простір-М, 2021. С. 114-119.
2. Кузишин А.В. Міжнародний туристичний бізнес: Навчальне видання. Тернопіль: ТНПУ імені В. Гнатюка, 2019. 146 с.
3. Мариняк Я. Сучасний стан та особливості розвитку світового ринку туристичних послуг. Вісник Тернопільського відділу Українського географічного товариства. Тернопіль : Тайп, 2020. №4 (вип. 4). С. 55-64.
4. Поплавська І. Роль сталого розвитку туризму через призму масовому туризму. Міждисциплінарні інтеграційні процеси у системі географічної, туризмологічної та екологічної науки: матеріали II-ї міжнародної науковопрактичної конференції (м. Тернопіль, 15 жовтня 2020 р.). Тернопіль : Вектор, 2020. С. 276-283.
5. International Country Risk Guide. [Дата звернення: 28.09.2022] <https://www.prsgroup.com/explore-our-products/icrg/>
6. Kuzyshyn A. Pre-Covid Features of Geography of International Tourism Flows in Ukraine. Наукові записки ТНПУ. Серія: Географія. Тернопіль: СМП «Тайп», 2021. № 1 (50). С. 94-101.
7. Pabian B., Kuzyshyn A., Pabian A., Poplavska I., Zadvornyi S. Management in sustainable tourism in Poland and Ukraine. Outline of the problem. Monograph, Publishing House of Czestochowa University of Technology, Czestochowa 2020, 110 p.
8. Xu Q., Zhong M., Cheng H. & Xin Li X. Does public policy alleviate the impact of political risks on international tourism?, Journal of Policy Research in Tourism, Leisure and Events, 2022. DOI: 10.1080/19407963.2022.2069115
9. Zhou B., Zhang Y., & Zhou P. Multilateral political effects on outbound tourism. Annals of Tourism Research, 2021, 88, 103184. <https://doi.org/10.1016/j.annals.2021.103184>

Павло РОМАНІВ

Львівський національний університет імені Івана Франка

СТРУКТУРА МЕТАЧИННИКІВ РЕГІОНАЛЬНОГО ТУРИЗМУ

На регіональному рівні структуру метачинників (метафакторів) розвитку туризму можна розглядати у системі: цілі, структура, завдання, технології, ресурси (рис.1..)

Цілі розглядаємо крізь призму стратегії розвитку, розуміння місця туристично-рекреаційної сфери у структурі господарства, у житті населення регіону. Структура як чинник має багато аспектів, серед яких структура управління туризмом, рекреацією, суміжними галузями (наявна чи планова). Завдання екстраполюються на економічну, соціальну, екологічну складову розвитку регіону у контексті сталого (стабільного, стійкого, збалансованого) розвитку. Важливим метачинником є технології та наявна інфраструктура. Зрозуміло, що усі метачинники не можуть вступати у дію без наявних чи потенційних туристських та туристичних ресурсів.

Можна виділити три групи факторів впливу на розвиток інфраструктури та туризму, що впливають на характер проведення дозвілля та, своєю чергою, на модель туристського відпочинку: технологічні (засоби масової комунікації); інституційні (законодавчі, управлінські); соціально-економічні (демографічні, розмір доходу, професія, соціальний статус).

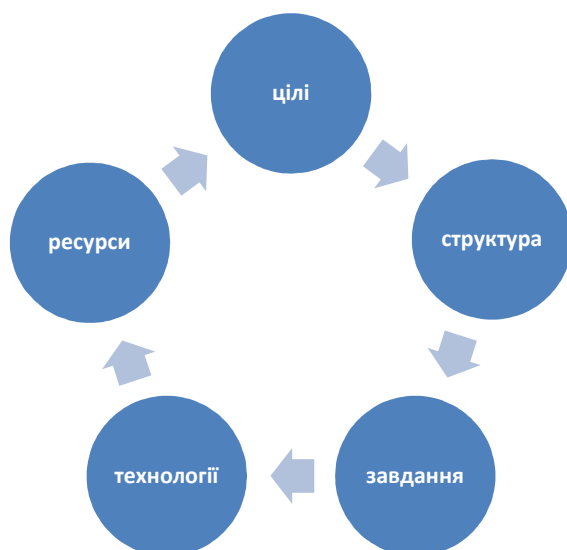

Рис. 1. Структура метачинників регіонального туризму.

Основні чинники, що впливають на розвиток туризму діляться на статичні і динамічні. До статичних належать сукупність природно-географічних факторів. Вони характеризуються відносно стабільними в часі (довготривалій перспективі), постійними значеннями. Хоча варто зазначити, що сучасні фізико-географічні процеси стають усе більше непередбачуваними та змінними (метеорологічні, гідрологічні, геолого-геоморфологічні, антропогенно-біотичні). Людина лише пристосовує їх до туристичних потреб, робить їх доступнішими для використання. Природно-кліматичні та географічні фактори для, наприклад, Західного регіону України є вкрай різноманітними у силу географічного положення. Культурно-історичні фактори (пам'ятки архітектури, історії тощо) теж значною мірою можна зачислити до статичних факторів. Проте, біо-соціальні ресурси як чинники розвитку регіонального туризму є статичними у частині менталітету, історичних постатей, подій тощо, а також динамічними у частині новітньої історії (війна, пандемія, новітні герої та події, часто трагічні, як потенційні ресурси туристського інтересу).

До динамічних факторів впливу на розвиток туризму та туристичної інфраструктури на регіональному рівні належать демографічні, соціально-економічні, матеріально-технічні та політичні чинники. Вони можуть мати різну оцінку значення, що змінюються у часі та у просторі.

Крім того, фактори, що впливають на розвиток туристичної інфраструктури, діляться на зовнішні (екзогенні) та внутрішні (ендогенні). Цей підхід до поділу фігурує практично у всіх дослідників факторів розвитку туризму [1; 2].

Зовнішні (екзогенні) чинники впливають на розвиток туристичної інфраструктури безпосередньо через систему демографічних і соціальних змін. Яскравою ілюстрацією дії цих факторів є проведене дослідження під егідою Державного агентства розвитку туризму України (ДАРТ) у листопаді-грудні 2021 році, котре опубліковане на офіційному сайті [4]. Майже всі перелічені вище параметри соціо-демографічного чинника тією чи іншою мірою впливають на структуру вільного часу населення, що створює об'єктивні соціально-демографічні умови розвитку туризму.

Фактори за напрямком впливу на туризм можна поділяти на стимулюючі, стабілізуючі, лімітуючі [3].

Фактори, що формують туристично-рекреаційний потенціал території, поділяють на дві частини: прямі, що безпосередньо споживаються у процесі рекреаційного природокористування (розміщення, організація обслуговування туристів, дестинації) і непрямі (опосередковані), які забезпечують кращі-гірші умови рекреаційної діяльності: географічне положення, транспортне сполучення, соціальна інфраструктура, рівень заповідності території, якість просторового планування, зовнішній вигляд будинків, вулиць та

парків, політична стабільність [5]. До непрямих також зачисляємо і ставлення місцевого населення до туристів, рівень криміногенної ситуації, загальний сформований образ та імідж регіону (країни).

Література:

1. Гонтаржевська Л.І. Чинники та безпека зовнішньоекономічної діяльності підприємств туристичного бізнесу / Стратегія розвитку України: Науковий журнал (Економіка. Соціологія. Право). 2004. №3-4. С. 565-572.
2. [Дмитришин Л.І., Павлюк Т.Д.](#) Методичні основи дослідження факторів конкурентоспроможності туристичного бізнесу в регіонах / [Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки](#). 2014. Вип. 4. С. 112. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchtei_2014_4_14.
3. Любіцева О.О., Бабарицька В.К. Туризмознавство: вступ до фаху: підручник / Київ: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2008. 335 с.
4. Офіційна сайт ДАРТ. Статистика. URL: <https://www.tourism.gov.ua/statistic>.
5. Kuśen E. A system of tourism attractions [Текст] / Tourism, 2010. Vol. 58(4). P. 409–424.

Оксана ТЕРЛЕЦЬКА, Леся КУШНІР

*Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій
імені Степана Гжицького*

МІСЬКИЙ ЕКОЛОГІЧНИЙ ТУРИЗМ В УРБОЕКОЛОГІЇ

Загалом поняття «урбоєкологія» трактують як науку про взаємозв'язки і взаємодію в часі й просторі двох систем – міської (в складі підсистем – соціальної, технічної, енергетичної, інформаційної, керівної, адміністративної та ін.) і природної, а також про ноосферне управління урбоєкосистемами [2]. Більш конкретно - це комплекс містобудівних, медико-біологічних, географічних, економічних і технічних наук, які в рамках екології людини вивчають взаємодію виробничої і невиробничої діяльності людини з навколишнім природним середовищем на території населених місць і їх систем [4]. З географічного погляду урбоєкологію розглядають як урбогеоекологію – науковий напрям, який синтезує усі природно-історичні знання природничих наук і висновки суспільних наук про місто як квазіприродну та антропогенно-техногенну геосистему – екологічну нішу людини, про соціоекологічні аспекти міської людини (*Homo urbanus*) як різновиду *Homo sapiens*, про соціально-економічну організацію міста, про взаємозв'язок природи, техніки і суспільства, міста і природи [5].

Міський туризм, який розвивається в усьому світі прискореними темпами, є складовою урбогеоекологічних процесів. Загалом поняття «міський туризм» (від англ. «City Tourism», нім. «Stadt tourismus») належить до відносно нових. Його концепція сформувалась у світовому туризмі в кінці ХХ ст. завдяки напрацюванням німецьких вчених Л. Гартмута, Г. Нойєнфельдтута, О. Розе (1980–1990 рр.). Так, наприклад, у словнику Л. Гартмута (1997) охарактеризовано міський туризм, як «короткострокове (найчастіше 1–4 дні) відвідування міста з такою метою: зацікавленість історією та культурою міста; участь у подіях та заходах; купівля різних товарів. Вважають, що міський туризм це: а) діловий туризм; б) шопінг-туризм; в) туризм, пов'язаний з певними подіями (відвідування різноманітних суспільних, культурних або спортивних заходів); г) пізнавальний туризм (наприклад, ознайомлення з пам'ятними місцями, пам'ятками культури, музеями тощо); д) паломницький туризм; е) освітній туризм; ж) медичний туризм; з) екстремальний туризм, у т. ч. паркур, зацепінг, дигерство, рифтинг, роуп-джампінг і т. ін.) [1].

Туристичні групи перебувають на окремих туристичних об'єктах від декількох десятків хвилин до декількох годин. За такий час актуальним стає екологічний стан середовища, в межах якого перебуває той або інший туристичний об'єкт. Таке екологічне середовище, як